

Van de Redactie

Door het inleveren van wapens is de rust in Congo slechts tijdelijk teruggekeerd. Het is een eerste aanzet, maar er is nog lang geen vrede. Met name in Noord Kivu zijn nog duizenden rebellen actief o.l.v. generaal Laurant Nkunda. Een andere, sluipende "oorlog" ontwikkelt zich echter razendsnel. De massale aanschaf van hand-kettingzagen zorgt voor een enorme ontbossing in Ituri, een zeer ongewenste situatie. De door de Wereld Bank gefinancierde en door Chinese aannemers uitgevoerde aanleg van ruim 500 km snelweg (!) door het Ituriwoud, versnellen deze illegale houtkap. Tientallen trucks met aanhangers (60 Ton) rijden dagelijks af en aan om het Ituriwoud leeg te halen. De totale uitverkoop van Congo's rijke natuurlijke hulpbronnen is in volle gang. Wat dit alles betekent voor de toekomst en de leefomstandigheden van de Pygmeeën in het bos is duidelijk (zie blz. 2). De inheligheid van de illegale handelaren eist echter zijn tol: door het negeren van de maximale draagkracht (20 Ton) van bruggen, zijn er al twee belangrijke grote bruggen over de Ituririvier ingestort.....

Iturireis Kleinood 2007

Iedere Congo/Ituri-reis moeten we vele obstakels overwinnen: de logistieke organisatie om in Congo te komen en het Ituriwoud te bereizen om de Pygmeeën op te zoeken, is niet eenvoudig. Zoals deze keer ook weer. In Entebbe/Uganda verraste de vlieglijndienst Entebbe-Bunia ons: de vlucht was voor onbepaalde tijd afgelast. We kregen geen assistentie om de vlucht om te boeken naar een andere maatschappij. Die was er domweg niet. Daar sta je dan. In het Guesthouse van Entebbe ontmoetten we toevallig een piloot van AirServe en na vele telefoontjes bracht hij ons de volgende dag toch in Bunia/Congo. Dat Eva in Entebbe ook nog een straatroof met succes kon afslaan, maakte haar sterk voor alles wat nog komen zou.... In Bunia stond Achille, onze -niet aflatende veldmedewerker- met de nieuwe aanwinst, de Toyota Hilux, die mede door de Puzzelactie van de Telegraaf in 2006, kon worden gefinancierd.

Direct die middag vertrokken we naar het Ituriwoud, over de nieuw aangelegde "Wereld Bank-weg" naar Komanda. De nieuwe wegen in Ituri zouden ons nog verbazen. Célestin is hoofdverpleger en leidde het Mobiel Medisch Team dat ons naar de tientallen dorpjes in het woud bracht.

De taak van het Mobiel Medisch Team is Pygmeeën in hun dorpen, als 'wijkverpleger' te bezoeken en te behandelen binnen de toegestane kaders. Deze kaders zijn overeengekomen in het protocol met het Hoofd medische dienst Ituri, in Bunia en de hoofden van de Regioziekenhuizen. Zieken die buiten deze kaders vallen worden doorverwezen en indien nodig getransporteerd naar het dichtstbijzijnde Centre de Santé of hospitaal. Patiënten worden -indien zij daartoe in staat zijn-

gemotiveerd zelf naar de Centres de Santé te gaan om te worden behandeld. Voor de Pygmeeënpatiënten wordt een apart consultatieregister bijgehouden, waarna maandelijks de facturen aan het Mobiel Team worden overlegd, zodat zij kunnen worden gecontroleerd en voldaan.

Dit jaar zijn we er in geslaagd om, in samenwerking met de regioziekenhuizen in Mambasa, Lolwa en Komanda, een twaalfstal mobiele verplegers op pad te sturen zodat de dorpen frequent bezocht werden. PK beschouwt dat als een belangrijke mijlpaal in onze gezamenlijke missie: dank zij de samenwerking met U als donateur.

5000 Pygmeeën en Walese bosbewoners ontheemd

Aan de westkant van de weg Komanda-Beni zitten sinds 2004 ruim 5000 vluchtelingen, die uit het oostelijk woudgebied door rebellen zijn verdreven. Terugkeer naar hun geboortegrond wordt, naar mate de tijd verstrijkt, steeds moeilijker. In woonplaatsen van het bos heeft de natuurwet van het woud toegeslagen: alle locaties in de dorpen, de shamba's, scholen, alle terreinen zijn dichtgegroeid met z.g. secundaire vegetatie, riet, bamboe, jonge bomen, etc. Bij terugkeer moeten de mensen niets om mee te beginnen. Het openleggen van de woonplekken en landbouwveldjes kost veel tijd en energie. Er is veel gereedschap nodig: kapmessen, hakken, scheppen, etc. Maar ook zaden om weer met de landbouw te starten. Rehabilitatie van de dorpscholen zal aangepakt moeten worden, en de schoolactiviteiten weer opgestart. Gezien de ontwapeningsacties van MONUC en FARDC en de verbeteringen van de bereikbaarheid via de goede wegen, ziet het er naar uit dat binnenkort de veiligheid voor de mensen toch zal verbeteren en terugkeer van de bevolking mogelijk zal zijn.

We bezoeken Andibo, Chef de Collectivité van het gebied en zijn assistent Java Epi die een enquête onder de ontheemden hebben uitgewerkt. We ontmoeten Andibo in zijn ouderlijke woning te Ofay. De oude vader begroet Ruud als "mutoto", als ware hij zijn kind....

Andibo en Java hebben met informatie van alle dorpschouffden een gedetailleerde kaart gemaakt met alle ontheemde dorpen, inclusief aantallen ontheemden en de plaatsen waar iedereen zich nu bevindt. Als praktische vervolg -PK en Achille met zijn mensen laten het er niet bij zitten- zijn in mei/juni reeds enkele honderden Pygmeeën en Lese mensen al geholpen met gereedschappen, huishoudelijke zaken als kookpannen en kleding om een serieuze start te maken met de terugkeer naar de oostzijde van het woud. Op dit moment wordt een tweede terugkeeractie voorbereidt.

Kettingzagen

Aan de oostkant van het Ituriwoud werden in het verleden -door de Belgen- concessies verleend aan lokale bosexploitanten, die hout produceerden voor lokaal bouwactiviteiten: ziekenhuizen, scholen, meubels, etc.

Die hulpbronnen gebruiken voor de Congolezen is een goede zaak voor de bevolking.

Tot onze verbijstering worden nu enorme kapconcessies verleend aan ondernemers die als doel hebben het tropisch hardhout te exporteren over de gehele wereld. Grote 30 m3 containers op trucks met aanhangers zien we langs de weg staan: in Idohu wel 6 achter elkaar, maar ook in de dorpen Ofay, Manyala, Ot Naber, Bwana Sura en Katabei.

We slaan met het Medisch team een modderweg in naar Pygmeedorpen om weer zieken te behandelen. Al na 100 meter zien we tientallen houtopslagplaatsen met opgestapelde grote hardhouten planken. Even verderop komen 2 Pygmeeën ons tegemoet met op hun hoofd een plank. Ik schat het gewicht op ca 80 kg vers gezaagd rood hardhout (bomen met luisterrijke namen in Kiswahili: Linzo, Liboyo, Lombala/Muvula, Ebene, Punga=Mahoni, Tobo, Ngomangoma, Mutonde).

Direct daarachter weer 2 Pygmeeën met planken en weer..., dan Mulese bosbewoners op fietsen die planken van dezelfde afmetingen torsen. De voorvork van de fiets is gestut en op de trapas is ook een houten steun gemonteerd om doorzakken van het frame te voorkomen. Het is een voortdurende stroom van plankdragers, die we voorbij zien komen. Dan, op een open plek langs de bosweg ontmoeten we 8 vrouwen uit het dorp, die eten klaarmaken op vuurtjes: de geur van het voedsel ruikt heerlijk. Achter de vrouwen bevindt zich enkele huisjes met een "drankgelegenheid".

We lopen van Pygmeedorp naar Pygmeedorp om zieken te behandelen, het Mobiel Medisch Team werkt hard. In een van de Pygmeedorpen arriveert een man met een kettingzaag op zijn hoofd. Hij informeert ons zonder enige schroom over alle aspecten van zijn vak: Hij 'doet' 10-15 grote bomen per dag (een boom meet minimaal 15 m3) en zegt zeker 30 collega's in de omgeving te kennen, die hetzelfde werk doen. Al een jaar lang wordt hij ingezet voor dit werk en werkt 7 dagen in de week(!).....Hij en zijn maatje verdienen: 7-8\$ per m3 gezaagd hout.

De plankdragers ontvangen ca 3 \$ per plank voor 7 km sjouwen, dat direct na aflevering wordt uitbetaald. Hongerig wordt hun verdiende geld omgezet in voedsel en drank: ze zijn na een dag ploeteren en sjouwen snel dronken.....en weg is het geld, er blijft niets over voor de familie.

De volgende dag: hetzelfde verhaal.....

Pygmeëen dragen hun eigen woud op het hoofd naar de weg. Honderden Pygmeëen werken hieraan mee. Slinkse manipulatie en slavernij ten top! De Pygmeëen begrijpen niet wat er gebeurt en zitten spoedig in de hete savanne...

PK help Efygmeëen verder

Ons doel vandaag is het dorp Akokora, een ons reeds lang bekend Walese dorp 40 km ten noorden van Mambasa met veel Pygmeedorpen in de omgeving. We gaan erg vroeg op pad om veel dorpen te kunnen bezoeken, het Medisch team werkt hard om Pygmeëen te behandelen: in twee dagen kunnen we in 6 kampen medisch verzorging brengen: Andigama, Andigbu, Anduli, Apfukomvu, Manakpi, Aluta. Er is hier veel gebrek aan medische verzorging, we zien ernstige gevallen van hernia, ondervoeding, ulzers, framboesia, ruggengraat vergroeiingen, malaria, oogaandoeningen en véél meer.

De hygiëne in deze pygmeedorpen laat echter hevig te wensen over door gebrek aan mogelijkheden voor schoonwater opslag en gebrek aan zeep.

We tellen voor de 80 inwoners (zie foto links): 2 kapotte jerrycans en 8 pannetjes van diverse afmetingen en een wasbak. We kunnen er iets aan doen door op korte termijn watercontainers (jerrycans) en zeep te distribueren, gekoppeld aan hygiëne trainingen in de Pygmeedorpen via de Centres de Santés.

Rouge is een ca 35-jarige Pygmeë, met een scrotale hernia die de omvang heeft van ca 2,5 L. Een dramatische afmeting. Hij heeft er veel last van tijdens het lopen, maar niet te veel pijn. We willen hem graag ervan af helpen. Dr Bill Wheeler in Californië had al eerder aangeboden een Amerikaanse chirurg

te sturen met anesthesist, maar het leek ons verstandiger eerst lokaal de mogelijkheden te onderzoeken. Dr. Norbert Sadaki van het streekziekenhuis in Mambasa, een kundig chirurg, blijkt bereid hem te onderzoeken. We proberen Rouge en zijn familie voorzichtig in te lichten over zijn genezingskansen, maar laten hem zelf beslissen. Het voorstel wordt intensief besproken binnen de Pygmeë gemeenschap en ze denken er goed –en luidruchtig- over na.

In hetzelfde dorp zijn twee jonge broertjes met fors opgezette buiken, meestal is dat een teken dat een kind wormen heeft, maar dat is nu niet (alleen) het geval. Célestin constateert tevens vergrootte inwendige organen (lever) bij beide kinderen. Het Medisch team beraadt zich verder over de te nemen acties.

We ontmoeten even later de jonge, zwaar hinkende 20-jarige Mambano Chokofe. In 1993 brachten we hem, als klein jongetje, naar de Nederlandse Dr. Marianne van der Snoek van het ziekenhuis in Mandima ten oosten van Mambasa. Hij herinnerde zich zijn behandeling goed, hij herkende Ruud direct. Dr Marianne opereerde hem aan het enorme inwendige abces in zijn dijbeen. Hij lijdt nu aan beenverwondingen, die ook zijn bot hebben aangetast, restanten van onbehandelde ulcers in 2003. Wij bieden hem aan om gratis te worden behandeld in het ziekenhuisje van Akokora. We hopen dat hij er baat bij heeft. Het Medisch team zal hem in de toekomst volgen. 's Ochtends vroeg rijden we terug naar Mambasa om Rouge weg te brengen. Onderweg rijden we bijna voorbij het Centre de Santé van Bukulani, waar een verpleger naar buiten stormt en schreeuwt om assistentie bij een bewusteloze Pygmeë vrouw. Hij weet niet meer wat hij doen moet. We stoppen en Célestin onderzoekt de patiënte, stelt zijn diagnose en constateert dat de juiste medicijnen niet aanwezig zijn. Hij instrueert de verpleger over de behandeling en we beloven hem de geschikte medicijnen nog dezelfde middag met de motor te brengen vanuit ziekenhuis Mambasa.

Rouge's vrouw en neef Bezanga zijn in de auto meegegaan naar Mambasa om hem na de operatie 3 weken te verzorgen. We uiten onze zorg over de risico's van de operatie tijdens het consult van Dr Norbert. Hij stelt ons gerust: dit heeft hij meer behandeld. Nu maar duimen op de goede afloop. We kopen voor drie weken voedsel voor de patiënt en zijn familie en een vijftal dekens voor de nacht.

Inmiddels heeft Dr. Norbert praktische voorstellen op papier gezet inzake de uitbreiding van het Mobiel Medisch Team in het veld voor de Pygmeeën. Hij blijkt een intelligente, praktisch denkende arts, die goed begrijpt welk doel we voor ogen hebben. Afsproken wordt dat hij een sollicitatie procedure start om geschikte verplegers te werven voor het team.

We bereiken aan het eind van de middag na 50 minuten het ziekenhuis in Lolwa. Over die afstand moesten we voor de oorlog een hele dag ploeteren in de ontelbare diepe moddergaten. We zien nu slechts stofwolven achter de auto..... de moderne tijd is aangebroken...

In April bereikte ons het bericht dat de operatie van Rouge geslaagd is en hij volledig is hersteld.

Waterreservoir project in Virunga (deel II)

In NB 18 (2006) beschreven we ons plan een groot wateropvangproject in de Virunga vulkaangebieden, te midden van het Virunga Gorilla Park, voor de Batwa Pygmeeën en omringende bevolking uit te voeren.

Door de voortdurende onrust in het gebied, veroorzaakt door generaal Laurant Nkunda en zijn Tutsi troepen moesten we geduldig wachten tot eind juli dit jaar, de situatie was toen veilig genoeg voor het bouwteam om hoog op de vulkaanhellingen met de materiaaltransporten en bouwactiviteiten te starten.

Inmiddels is één 30 kuub waterreservoir afgebouwd en zijn funderingen gelegd voor de tweede. Alle materialen moesten met mankracht vanuit het dal, de moeilijk begaanbare berghellingen op gedragen worden: stenen, cement en zand. Dat is een gigantische zware opgave geweest, maar het is gelukt met behulp van de plaatselijke bevolking.

In oktober j.l. begonnen de rebellen weer een oorlog: tienduizenden mensen zijn weer op de vlucht geslagen voor het geweld en de plunderingen.

N.B. Tegen Nkunda is vanuit Europa een actie gestart om hem gearresteerd te krijgen door Monuc (de VN troepen in Congo).

De Congolese regering heeft eerder al afspraken gemaakt met hem, om zijn troepen te ontwapenen, maar dat is door onbekende redenen nooit gelukt. Het waterwerk werd stilgelegd en het wachten is op betere tijden. Eind september -vlak voor de oorlog- heeft architect Mr. Mutabazi, die de bouw coördineert en uitvoert, een foto van de Congolese bouwvakkers gestuurd, zij poseren vóór de bouwmuur van het eerste, gereed gekomen waterreservoir. Onder hen bevinden zich enkele Batwa-Pygmeeën (2^e van links en 2^e van rechts). Het project neemt -cumulatief- 3 maanden in beslag. Door de geweldspiraal die op dit moment nog voortduurt, laat de afbouw nog even op zich wachten.

- **TANDARTSEN** ONDER DE LEZERS EN DONATEURS VRAGEN WE OVERTOLLIG TANDARTSGEREEDSCHAP EN MATERIAAL AAN ONS TE DONEREN VOOR TANDARTSEN IN CONGO. WE HEBBEN VERZOEKEN DAARTOE ONTVANGEN.

Adres gewijzigd of wilt u geen Nieuwsbrief? Graag email/tel. berichtje. Dat spaart geld en moeite!

RSM Nieve Lancée
Accountants Belastingadviseurs

Rapporteert elk jaar P.D. de financiële jaarrekening

Voor laatste nieuws: www.pygmee.nl
Steunt de PYGMEEËN, met het Mobiel Medisch Pygmee Team
Rek.nr.: 3 0 8 5 6 Pygmeeën Kleinood, Sijbekarspel